

РЕШЕНИЕ

№ 306

гр. София, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на дванадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Павлина Ив. Христова
като разгледа докладваното от Елена Тахчиева Въззивно гражданско дело № 20231000501820 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на Д. С. Д. - ответник чрез назначен процесуален представител адв. Н.А. САК против решение от 02.03.2023г. по гр.д. № 2772/2021г по описа на Софийски градски съд, 1-3 състав, с което е осъден да заплати парични обезщетения на ишците Д. П. К., Т. П. К., Е. Г. К. – лично и като законен представител на малолетните деца Е. В. К. и Т. В. К. за търпените неимуществени вреди в размери по 200 000лв за първите трима ишци – родители и съпруга, по 300 000лв на следващите две ишци – малолетни деца и 100 000лв за последната ишца и М. Д. К. –сестра на пострадалия В. Д. К..

В жалбата се твърди се, че решението в осъдителната му част е неправилно поради нарушение на материалния закон /чл.51 ал.233Д/, тъй като съдът не е съобразил особеното емоционално състояние, в което ответникът се е намирал преди деянието, за което е осъден с присъда, и че пострадалият има принос за настъпване на вредите с развити в тази връзка подробни съображения, отнасящи се до неизпълнени договорни отношения и поставяне на представляваната от ответника фирма в положение на фалит. Изтъква се и нарушение на чл.52 3ЗД при определяне размера на обезщетенията, които не били съобразени с всички от значение обстоятелства, защото съдът формално се е позовал на тях, без да обсъди вида и обема на вредите на всеки от потърпевшите – родители, съпруга и малолетни деца. Твърди се, че между пострадалият и сестра му М. К. няма установена особено близка връзка, което изключва материалната ѝ легитимация по иска и същият подлежи на отхвърляне. Иска се отмяна на решението в осъдителните му части и вместо това постановяване на ново по същество, с което се отхвърлят исковете, респ. се намалят обезщетенията по размер.

В срок не е подаден отговор от въззиваемите- ишци. В открито заседание чрез процесуалния си представител адв. Й. са заели становище за неоснователност на жалбата и потвърждаване на решението в обжалваните му части.

Настоящият състав при служебната си проверка по чл.269, изр. първо ГПК, приема, че решението в обжалваните му осъдителни части е валидно и допустимо. В отхвърлителните си части над присъдените до претендираните размери решението не е обжалвано и е влязло в сила.

Предмет на разглеждане от първата инстанция са били субективно съединени осъдителни искиове с правна квалификация чл.45 ЗЗД за компенсация на неимуществени вреди, виновно причинени от ответника, признат за виновен в извършване на престъпление по чл.116 ал.1 т.4 пр. 3, вр. чл. 115 НК - умишлено умъртвяване на повече от едно лице, сред които В. Д. К. – син, съпруг, баща и брат на ищците, което деяние за потърпевшите е източник на морални болки и страдания.

В срока за отговор ответникът чрез назначен от съда представител, е оспорил исковите като прекомерни по размер и легитимацията на ищцата М. К., позовавайки се на ТР № 1821.06.2018г по тълк. дело № 1/2016г на ОСНГТК на ВКС. Въвел е възражение за съпричиняване на вредите по см. на чл.51 ал.2 ЗЗД от пострадалия, който като търговски директор заедно с други лица, не изпълнил поети от представляваното дружество договорни ангажименти, застрашавайки с фалит фирмата, по който начин го поставил в особено емоционално състояние и създал предпоставки за настъпване на деликта.

Пред първата инстанция е установено, че с присъда от 17.10.2018 г. по НОХД № 3574/2018 г. на СГС, 14 с-в, ответникът Д. С. Д. е признат за виновен в това, че на 18.05.2017 г. умишлено умъртвил повече от едно лице, сред които и В. Д. К., чиято смърт била причинена от наранявания с огнестрелно оръжие в областите на глава, гръден кош и корем, за което деяние след инстанционен контрол е наложено и преведено в изпълнение наказание *лишаване от свобода* за срок от 20 години. Влязлата в сила присъда е задължителна за гражданския съд, относно извършителството на деянието, противоправността и виновността на дееца (чл.300 ГПК), с което са установени всички елементи от фактическия състав на непозволеното увреждане по чл.45 ЗЗД, пораждащи отговорността на ответника да компенсира чрез единствено предвидения законов способ понесените от ищците неимуществени вреди.

Пред първата инстанция не е била спорна и легитимацията на ищците, които са родители, преживяла съпруга, малолетни деца и сестра на загиналия в резултат на престъпното деяние мъж, на 38години.

За установяване обема на вредите, които са понесли потърпевшите лица /близки родственици на загиналия мъж/ пред първата инстанция са събрани гласни доказателствени средства чрез разпит на св. К. – близък приятел и колега на починалия техен наследодател В. Д. К.. От показанията на св.К. се изяснява, че със загиналия ги е свързвало дългогодишно познатство – първоначално били съученици, а в последствие колеги. В. К. работел в общото им дружество „Пейсол“ООД като търговски директор, а свидетелят - като управител. Дружеството инвестирало в недвижими имоти и имало търговски отношения с представляваното от ответника дружество „НД- Инвест Груп“ООД. Инцидентът на 18.05.2017г, при който В. К. бил умъртвен с огнестрелно оръжие, променил живота на неговото семейство. Родителите му били шокирани от случилото се, съпругата Е. – в напреднала бременност, родила на следващия ден в резултат на преживения стрес. Погребението няколко дни по-късно съвпаднало с изписването на съпругата от болницата и било кошмарно по думите на свидетеля. Загиналият мъж бил много близък с родителите си, макар и да живеел отделно, с баща си се чували всеки ден. И двамата родители не били на себе си след трагедията, страдали по сина си и животът им бил необратимо променен. Свидетелят описва състоянието на съпругата Е. като още по –тежко, не се възстановила психически, независимо от изминалите години, продължавала да преживява загубата, нямала мъж до себе си и намирала опора само в децата. Настоявала те да поддържат спомен

за баща си, на по-малкото дете /на 3 години към инцидента/ казала, че баща му вече е звездичка, а по-малкото дете имало представа за него по снимки. Със сестра си М. приживе починалият поддържал прекрасни отношения, били изключително близки, след смъртта му тя помагала на съпругата Е. за децата.

Във връзка с възражението за принос пред първата инстанция са събрани гласни доказателства. В показанията на св.Б. – технически ръководител във фирмата на ответника, се съдържат данни за търговски взаимоотношения между двете дружества, произтичащи от договори за строителни работи, както и за възникнали спорове по повод забава в плащанията, а от там и невъзможност ответникът да плаща заплати на служителите си.

При така очертаната фактическа обстановка по спорните въпроси се налага извод, че въззивната жалба е частично основателна, по следните съображения:

С тълкувателно решение № 1 от 21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016 г., ОСНГТК на ВКС, е разширен кръгът на лицата, имащи право да претендират и получат обезщетение за претърпени неимуществени вреди от загуба на близък. За да бъде основателна претенцията е необходимо да се установи, че се касае до изключение, свързано със създадена трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и произтекли от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Предвидено е, че обезщетение се присъжда при доказани особено близка връзка с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди. В соченото ТР № 1 от 2018 е прието, че „особено близка привързаност може да съществува между починалия и негови братя и сестри, баби/дядовци и внуци. В традиционните за българското общество семейни отношения братята и сестрите, съответно бабите/дядовците и внуците, са част от най-близкия родствен и семеен кръг. Връзките помежду им се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността е станала толкова силна, че смъртта на единия от родствениците е причинила на другия морални болки и страдания, надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка, справедливо е да се признае право на обезщетение за неимуществени вреди и на преживелия родственик. В тези случаи, представляващи изключение от общо приетите обичайно близки отношения на родственици, когато травмиращите изживявания по повод смърт на близък човек са в много силен интензитет, ще е налице основание да се направи изключение от разрешението, залегнало в постановления № 4/61 г. и № 5/69 г. на Пленума на ВС.

При преценка на събраните доказателства, настоящият състав намира, че ищцата М. К. не е установила активната си материална легитимация по иска. Житейската ситуация в разглеждания случай не се характеризира със специфика, отличаваща я от обичайните отношения между брат и сестра. Доказателствата по делото не установяват нетипично сложили се обстоятелства, които в актуалната практика на съдилищата са послужили за признаване право на обезщетение, като например внуци, отглеждани от баби и дядовци, поголеми братя и сестри, изпълняващи функции на родители, поради житейски обстоятелства – смърт на родители или трайно отсъствие, така също братя и сестри, живеещи съвместно без родители, близнаци и пр. В конкретният случай се установява, че ищцата М. К. е имала много близки отношения с трагично загиналия си брат, и че неговата смърт е била травмиращо за нея събитие – източник на болки и страдания. Всички тези обстоятелства са характерни за хора в тази степен на родство и не обосновават изключителна по характер връзка, която да превишава по естество обичайните отношения на близост и привързаност между брат и сестра, израснали заедно в едно семейство. Основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в случая ще е установяване на отношения, които надхвърлят по обем и интензитет общоприетото разбиране за близост между роднини – връзка, която във всеки един аспект, включително емоционален и духовен, надхвърля обичайните приети отношения на близост, топлина и уважение между лица в тази степен на

родство. По делото няма доказателства, а и твърдения в някакъв етап от отглеждането и израстването на пострадалия, сестрата да е символизирала семейството, да е замествала липсващ родител или вместо него да е осигурила дом, семейна среда, преки ежедневни грижи и издръжка. Както вече се посочи обичайните отношения на близост, уважение и привързаност са характерни за толкова близък кръг роднини, но тези обичайни взаимоотношения не обосновават изградена изключително близка емоционална и духовна връзка, която да се приравни на връзката, която имат родители с деца, поради това не се потвърждават изводите на първата инстанция, че са налице обстоятелства, които налагат изключение от ограничението на ППВС № 4/61 и ППВС № 5/69 г. и съответно, че ищцата – сестра на загиналия е материално легитимирана по иска.

Основателни на следващо място са оплакванията във въззивната жалба за нарушение на принципа по чл.52 ЗЗД при определяне размер на обезщетенията. Безспорно ищите – родители на загиналия са преживели неимоверни по интензитет морални страдания от загубата на син, в разцвета на силите /на 38г/. Изключителни по обем са мъките на съпругата, преживяла ужаса на трагичното събитие в напреднала бременност, допълнително утежнени от трудната житейска ситуация да замести другия родител в грижите за две малолетни деца. Те от своя страна ще са лишени завинаги от присъствието на бащата в живота им и тази липса неминуемо ще даде отражение върху психика и емоционално състояние.

Спазването на принципа за справедливо обезщетение, обаче изисква обстойната преценка освен обстоятелствата, които имат отношение към емоционалното и психическо състояние на пострадалите лица, но и на други обективни фактори като стандарт на живот и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на увреждането. От значение за размера на обезщетението е също и създаденият в съдебната практика ориентир, относим към аналогични случаи на компенсация на близки на загинали от същата степен на родство и при сходни обстоятелства, тъй като в сферата на нематериалните ценности равенството в обществото би следвало да намери най-явен израз. Претърпените от пострадалите вреди са несъизмерими по тежест и не могат да бъдат компенсирани, независимо от размера на обезщетението, но паричният еквивалент като единствен законов способ, изисква освен преценка на конкретните субективни изживявания на потърпевшите лица, и съобразяване с икономическите условия към релевантния момент /2017г./ и практиката на съдилищата по аналогични случаи в този период.

Предвид изложеното справедливо обезщетение по см. на чл.52 ЗЗД ще бъдат сумите от по 150 000лв за двамата родители и по 180 000лв за съпругата и малолетните деца, над които размери до присъдените решенията в осъдителните му части решението ще подлежи на отмяна.

Напълно неоснователни са оплакванията във въззивната жалба против изводите на първата инстанция, отхвърлящи възражението за принос от страна на пострадалия по см. на чл.51 ал.2 ЗЗД. Действително, крайният извод не почива на конкретни мотиви, но като резултат е правилен. За да е налице съпричиняване от правна страна, поведението на пострадалия трябва да е неправомерно и обективно да е допринесло за вредоносния резултат, създавайки условия или улеснявайки настъпването на вредите. Ответникът е въвел в отговора на исковата молба и поддържал възражение за принос, основано на твърденията, че в деня на инцидента е бил в особено афектно състояние, породено от некоректно поведение на представляващите дружеството-съконтрагент лица /сред които и пострадалият В. К./, нарушили договорни задължения и поставили го в невъзможност да осигури заплати на служителите си. Поведението на пострадалия, дори да се приеме за некоректно и неетично в качеството му на търговски представител, каквито доказателства няма, то в някакъв случай не би могло да се цени като съпричиняващо вредата, защото не е създавало реална възможност, респ. условие за извършване на деликта. За неизпълнени договорни

задължения има предвиден законов ред за защита, а особеното емоционално състояние, в което ответникът се е намирал не се приравнява на понятието физиологичен или патологичен афект, в който случай е щял да бъде признат за виновен по привилегирвания състав на чл.118 НК. За настоящия съд с оглед влязла в сила присъда е налице задължението да приеме, че ответникът не е бил в състояние на афект, протичащо с качествени нарушения на съзнанието, което изключва принос на посоченото основание.

В обобщение на изложеното, несъвпадането в изводите на двете инстанции по отношение на спорните въпроси за легитимацията на една от ищците и размерът на компенсиращите обезщетения за другите ищци, ще има за последица отмяна на решението в обжалваните му осъдителни части – изцяло по отношение на ищцата М. К., а за останалите ищци - над признатите за дължими до присъдените от първата инстанция размери.

По въпроса за разноските.

Първоинстанционният съд не се е произнесъл по отношение на разноските пред първата инстанция, поради което и няма основание за изменение на решението в тази му част предвид различния изход на материалноправния спор.

Пред въззивната инстанция страните не са претендирали разноски и не следва да ияма произнасяне по този въпрос.

Водим от горното, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 02.03.2023г. по гр.д. № 2772/2021г по описа на Софийски градски съд, 1-3 състав **в обжалваните му осъдителни части**, в които Д. С. Д. е осъден на осн. чл.45 ЗЗД да заплати обезщетения за неимуществени вреди на М. Д. К. за сумата от 100 000лв, на Д. П. К. и Т. П. К. над признатите за дължими размери от по 150 000лв до присъдените от 200 000лв, и на Е. Г. К., действаща лично и като законен представител на малолетните деца Е. В. К. и Т. В. К. над признатите за дължими размери от по 180 000лв за всяка от трите ищци до присъдените 200 000лв и съответно по 300 000лв, като вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявените от ищците Д. П. К. и Т. П. К., Е. Г. К., действаща лично и като законен представител на малолетните деца Е. В. К. и Т. В. К., и М. Д. К. против Д. С. Д. искове с пр. осн. чл.45 ЗЗД за обезщетения за неимуществени вреди, както следва : изцяло по отношение на М. Д. К. за сумата от 100 000лв, по отношение на Д. П. К. и Т. П. К. над признатите за дължими размери от по 150 000лв до присъдените от по 200 000лв, и по отношение на Е. Г. К., действаща лично и като законен представител на малолетните деца Е. В. К. и Т. В. К. над признатите за дължими размери от по 180 000лв за всяка от трите ищци до присъдените 200 000лв и съответно по 300 000лв, като неоснователни.

ПОТВЪРЖДАВА решение от 02.03.2023г. по гр.д. № 2772/2021г по описа на Софийски градски съд, 1-3 състав в останалата обжалвана осъдителна част.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС на РБългария в едномесечен срок от връчването му на страните при наличие на предпоставки по чл.280 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____